Utbildningsinspektion i Aspebodaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Aspebodaskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Aspebodaskolan har bestått av undervisningsrådet Bellita Torén samt experten Agneta Gatu-Rehnberg. Besök i Aspebodaskolan inleddes den 3 maj 2005 och avslutades den 4 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Aspebodaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Aspebodaskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, lärare, elever, elevråd samt föräldrar. Lektioner i klass 1–6 besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med elever, personal och föräldrar.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Aspebodaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	8
Grundskola	96

Aspebodaskolan hör till skoldistriktet Bergen. Skolan är belägen mitt i byn Lilla Aspeboda som ligger cirka 15 kilometer sydväst om Falu kommuns tätort. Upptagningsområdet omfattar ett relativt stort geografiskt område bestående av ett antal mindre byar. Två tredjedelar av skolans elever har av kommunen betald skolskjuts.

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass samt årskurs 1–6. I skolan finns ett fritidshem. Fritidshemmet omfattas inte av denna inspektion. I anslutning till skolan ligger en förskola benämnd Aspelundens förskola. Aspebodaskolan har en förskoleklass, en klass i vardera årskurs 1, 2, 5, 6 samt en åldersblandad klass 3–4. Totalt går 104 elever på Aspebodaskolan.

Aspebodaskolan leds av en rektor. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Arbetslagen är uppdelade på förskoleklass–årskurs 2 samt årskurs 3–6.

Skolans lokaler är utspridda i flera olika byggnader Storskolan, Mellanskolan, Paviljongen och Fritidshemmet. Äldst är Storskolan som byggdes 1900 och renoverades senast 1993. Mellanskolan byggdes 1920 och renoverades senast 2001. Paviljongen tillkom 1980. Skolan fick ett skolkök 1990 och 1993 byggdes en skolmatsal. Skolan har en egen idrottshall byggd 1970 och renoverad 1996.

I Storskolan har klass 3–4, 5 och 6 sina klassrum. Där finns också bibliotek, ett arbetsrum för personalen och en personaltoalett. För eleverna finns ingen toalett i Storskolan, eleverna hänvisas till de toaletter som finns i omklädningsrummen vid gymnastiksalen som är belägen några hundra meter bort.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

I Aspebodaskolan visar resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5 våren 2004 att samtliga elever uppnådde målen i svenska och matematik och nästan alla elever uppnådde målen i engelska. Resultatet är betydligt bättre jämfört med läsåret 2002/03 då det var många elever som inte uppnådde målen i matematik och engelska. Arbetslaget i årskurs 3–6 har under läsåret 2003/04 haft en särskild satsning på matematik och engelska. Lärarna bedömer att alla elever till följd av denna satsning uppnått målen i de båda ämnena i årskurs 6. Eleverna på Aspebodaskolan har nu engelska i små undervisningsgrupper redan från årskurs 2. I övriga ämnen finns inga dokumenterade resultat, men rektorn uppger att lärarna uppskattar att fyra – fem av de tretton eleverna når målen i samtliga ämnen. Förklaringen till att så få elever bedöms klara målen sägs bero, dels på att skolan prioriterat undervisningen i svenska, matematik och engelska, dels på att lärarna har otydlig uppfattning om elevernas kunskaper i de andra skolämnena. Inspektörerna bedömer att eleverna i skolan uppnått goda resultaten i de nationella ämnesproven. Skolan bör dock utveckla rutiner för att följa upp och analysera elevernas kunskapsutveckling i samtliga kursplaneämnen.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

Personalen uppger att eleverna har förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Arbetet organiseras så att det finns möjligheter för eleverna att arbeta i egen takt. Skolan saknar dock former för att följa elevernas utveckling i fråga om läroplanens mål kring kunskaper, exempelvis när det gäller deras förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, diskutera och argumentera mm. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former för att följa elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Enligt en föräldraenkät som genomfördes 2003 anser nästan 15 procent av föräldrarna att skolans personal är dåliga på att se och uppmärksamma mobbning och trakasserier medan 45 procent anser att personalen är bra eller mycket bra

på att se och uppmärksamma mobbning och trakasserier och en tredjedel av föräldrarna svarar att de inte vet. Föräldrarna framhåller vid intervjutillfället att det är viktigt att de så snabbt som möjligt får veta om deras barn är inblandade i mobbning eller annan kränkande behandling.

Aspebodaskolan har under hösten 2004 genomfört en s.k. kulturanalys och elevkulturanalys. Denna analys gjordes av ”Lärarakademin” en grupp lärare från andra skolor i distriktet som deltog i ett skolutvecklingsprojekt. Analysen visar bland annat att många trivs och att eleverna är medvetna om det sociala samspelet mellan elever vilket tyder på att skolan har arbetat aktivt med detta område.

Inspektörerna bedömer att skolan arbetar medvetet med att förbättra sitt arbete med normer och värden. Skolan saknar dock former för att följa upp elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med normer och värden. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att följa upp och analysera resultatet av arbetet med läroplanens mål kring resultatet av arbetet med normer och värden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan bör utveckla rutiner för att följa upp och analysera resultatet i samtliga kursplaneämnen, resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med normer och värden. Vidare bedöms att elevernas resultat i de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska är goda, men att kunskapsresultaten i övriga skolämnen bör förbättras.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Aspebodaskolan har elevskyddsombud med representanter från årskurs 4–6. Klassråd finns i varje klass från årskurs 2 och man har klassråd regelbundet. Förskoleklass och årskurs 1 har samlingar där eleverna har möjlighet att tycka och tänka om sin arbetsmiljö och om sin skolverksamhet. Elevrådet har representanter från förskoleklass–årskurs 6. Rektorn har ansvar för elevrådet och är oftast mötets ordförande. Uppgiften som sekreterare har alternerat under läsåret. Elevrådet har tillsammans med klasserna fått bestämma skolans matsedel under en vecka. Efter förslag från elevrådet har en klocka till Storskolans yttervägg inköpts. Elevrådet upplever dock att deras förslag alltför sällan tas på allvar. Inspektörerna bedömer att elevrådets funktioner bör utvecklas så att eleverna får träna sig på poster både som sekreterare och ordförande. Elevrådet bör dessutom få möjlighet att uppleva att deras arbete är viktigt och att de har ett reellt inflytande.

Eleverna får ibland vara med och påverka arbetssätt och redovisningsformer. Vid inspektionstillfället redovisar en grupp elever vad de lärt sig om Falu koppargruva då de arbetat med temat Världsarvet. Redovisningen har formen av en musikal. I en klass har eleverna eget arbete. De arbetar enskilt med olika uppgifter i matematik och svenska. Några elever viker hus av pappersmodeller, en elev har själv konstruerat en modell till en buss. I en annan klass har eleverna samlat sammansatta ord som de läser upp medan läraren antecknar på tavlan. Vid klassrumsbesöken observerades också klasser där eleverna lyssnade till högläs-

ning, redovisade böcker de läst, skrev av text som läraren skrivit på tavlan och/eller samlade fakta ur en text.

Vid temaarbeten får eleverna vara med och påverka arbetssätt och redovisningsformer, generellt är dock utrymmet för elevinflytande över undervisningen begränsat. Enligt författningarna skall eleverna ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och på undervisningens innehåll. Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter att påverka undervisningen bör utvecklas och förbättras.

Skolans former för samarbete med elevernas vårdnadshavare består i ett till två föräldramöten per läsår då föräldrarna informeras om utbildningens utformning och om olika aktiviteter på skolan. Rektorn inbjuder regelbundet alla föräldrar till skolsamråd och två representanter per klass inbjuds dessemellan till minisamråd. Skolsamrådets och minisamrådets funktion upplevdes under en period som oklar och mötena fick ibland karaktären av ”missnöjesforum” då enskilda familjers och elevers problem kunde dyka upp. En diskussion om skolsamrådets/minisamrådets roll initierades därför av rektorn våren 2004. Detta mottogs positivt från föräldrahåll. Enligt rektorn fungerar skolsamrådet nu mycket bättre.

Värdegrundsarbetet

Värdegrundsfrågor är en viktig del i den pedagogiska verksamheten på Aspebodaskolan. I skolans kvalitetsredovisning konstateras att de flesta elever känner sig trygga i skolan men att det periodvis är mycket konflikter mellan eleverna. Rektorn och lärarna uppger att elevvårdsarbetet upptar en stor del av skolans vardagsarbete. För att komma tillrätta med problemen har personalen arbetat fram ett gemensamt policydokument i värdegrundsfrågor. Lärarna upplever att skolans policydokument har varit ett bra stöd i arbetet. Dokumentet har delats ut till alla föräldrar. Lärarna har presenterat dokumentet för eleverna och utifrån det har alla klasser utarbetat trivselregler.

Hela skolan arbetar med Projekt Charlie. Syftet med projektet är att stärka elevernas självförtroende, öka deras förmåga att ta ställning och stå för sin åsikt samt att respektera andra och andras åsikter. Arbetslagen arbetar kontinuerligt för att förbättra det sociala klimatet i grupperna.

En av skolans specialpedagoger är utbildad för att hantera psykosocial problematik på skolan. Kurator finns tillgänglig på skolan en dag varannan vecka och arbetslaget för de äldre eleverna har haft tillgång till skolpsykolog en gång per månad för handledning. I kvalitetsredovisningen konstateras att de flesta elever känner trygghet i skolan men att läsåret innehållit perioder med mycket konflikter.

Av elevintervjuerna framgår att det fortfarande förkommer konflikter mellan olika elever och eleverna menar att personalen inte alltid ingriper vid bråk och trakasserier. Även föräldrarna påtalar förekomsten av mobbning och konflikter mellan elever men åsikterna om hur personalen tar tag i dessa konflikter varierar. De yngre eleverna och deras föräldrar har generellt en större tilltro till lärarnas agerande i dessa frågor. Föräldrarna framhåller att fritidshemmets personal vid ett flertal tillfällen hjälpt till att lösa konflikter snabbt och på ett föredömligt sätt. Resan med skolbuss till Västra skolan där eleverna har slöjd och språkval

upplevs som särskilt problematisk. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta sitt arbete med konfliktlösning.

Aspebodaskolan har en handlingsplan mot mobbning benämnd Arbetsplan mot mobbning på Aspebodaskolan. Den innehåller mål för antimobbingverksamheten och en handlingsplan med beskrivning av de rutiner skolan har för att förebygga och hantera mobbningsärenden. Skolan har ett team för arbete mot mobbning, TAMM-gruppen, som arbetar utifrån ”Falumodellen” med de fall av mobbning som finns på skolan. Författningarna slår fast att skolan aktivt skall förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Skolan skall utforma ett handlingsprogram mot kränkande behandling samt kontinuerligt följa upp och utvärdera detta. Inspektörerna bedömer att Aspebodaskolans handlingsplan är bristfällig då den endast fokuserar på relationen elev – elev istället för samtliga relationer där kränkningar kan förekomma, dvs. såväl mellan elever som mellan personal och elever.

Vidare anges att mobbaren/mobbarna skall informera sina föräldrar och att det sedan åvilar föräldrarna att ta kontakt med ansvarig lärare i TAMM-gruppen vilket inte är godtagbart. Skolverket har i skriften ”För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling” gett rekommendationer – allmänna råd – till hur författningarna kan tillämpas. Bland annat framhålls vikten av att vårdnadshavare till elever som är inblandade i kränkande behandling bör informeras skyndsamt. Denna bedömning har sin utgångspunkt i att rektor enligt läroplanen skall se till att hemmet informeras om det uppstår problem och svårigheter för en elev. I Aspebodaskolan uppger föräldrarna att de önskar bli kontaktade tidigare än vad som nu sker, om deras barn varit inblandade i kränkande behandling. Inspektörernas samlade bedömning är att skolan måste åtgärda sina rutiner för kränkande behandling så att vårdnadshavare till elever som är inblandade i kränkande behandling informeras skyndsamt. Att vänta eller att inte alls informera föräldrarna är inte godtagbart enligt inspektörernas bedömning. Vidare bedöms att skolans handlingsplan mot kränkande behandling bör förbättras i ovan nämnda delar.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolhälsovård ges i enlighet med författningarna.

Daglig fysisk aktivitet skall, enligt det nya målet i läroplanen, erbjudas eleverna i någon form inom ramen för skoldagen. För att eleverna skall få frisk luft och röra på sig är förmiddagsrasten och lunchrasten obligatorisk uterast för eleverna på Aspebodaskolan. Eleverna i årskurs 6 får dock vara inomhus i ”källarrummet”, ett rum som gjorts i ordning som uppehållsrum för eleverna. Inspektörerna bedömer att skolan bör utarbeta rutiner för att, i enlighet med författningarna erbjuda eleverna dagliga fysiska aktiviteter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Skolan bör komplettera programmet mot kränkande behandling samt åtgärda sina rutinerna så att föräldrar till elever som på något sätt är inblandade i kränkande behandling på ett tidigt stadium får information om vad som hänt i enlighet med författningarna. Skolan bör vidare träna eleverna i elevrådets olika funktio-

ner, även ordföranderollen samt utarbeta rutiner för att erbjuda eleverna daglig fysisk aktivitet.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Aspebodaskolan och Aspelundens förskola har en gemensam lokal arbetsplan som är utarbetad av rektorn. Denna arbetsplan är dock okänd för de flesta av lärarna. I arbetsplanen beskrivs förskolans och skolans organisation och arbete. I arbetsplanen redovisas inga mål och kopplingen till skolans kvalitetsredovisning är svag. Inspektörerna bedömer att skolans lokala arbetsplan bör förbättras så att det framgår vilka mål som skolan arbetar för att uppnå, vidare att det finns en koppling mellan uppsatta mål och planerade åtgärder och slutligen att kopplingen till kvalitetsredovisningen blir tydligare.

Aspebodaskolan har lokalt bearbetade kursplaner och kunskapsmål i de flesta kursplaneämnen. Dessa planer, som benämns ämnesplaner, används dock inte i någon större utsträckning av lärarna i Aspebodaskolan. Ämnesplanerna i svenska, matematik och engelska har presenterats för föräldrarna på ett skolsamrådsmöte. Övriga ämnesplaner har nyligen utarbetats av personalen och finns tillgängliga för föräldrar i föräldrapärmarna och på skolans hemsida. Aspebodaskolan har även planer för språkträning, drogförebyggande arbete och arbete med portfoliometoden. Inspektörerna framhåller att det är positivt att skolan diskuterat innehållet i kursplanerna, men betonar vikten av att kursplanerna används som underlag när innehållet i undervisningen planeras.

Organisering av undervisningen och tidsanvändning

Aspebodaskolan tillhör de skolor i Falun som ingår i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan, vilket innebär att den har dispens för att frångå den gällande timplanen och att skolan endast behöver inrikta verksamheten på att eleverna skall nå målen. Skolan har utnyttjat detta friutrymme till att förstärka undervisningen i svenska, matematik och engelska för att ge alla elever möjlighet att uppnå målen i de tre ämnena. Skolan har satsat på att skapa små undervisningsgrupper i dessa ämnen, eleverna har engelska i liten grupp redan från årskurs 2. Satsningen på tre ämnen har dock medfört att övriga ämnen fått en mer undanskymd plats och måluppfyllelsen i dessa ämnen har därmed enligt lärarnas uppskattning blivit låg. Skolan skall enligt läroplanen sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens alla ämnesområden och kurser. Inspektörerna bedömer att skolan bör vidta åtgärder och arbeta så att alla elever ges förutsättningar att nå målen i samtliga ämnen.

Arbetssätten

Utgångspunkt för skolans val av arbetssätt är verksamheten och elevernas behov. Eleverna ges tillfälle att arbeta självständigt, i par eller i större grupper. Det finns en dator i varje klassrum men det finns också datorer i biblioteket som kan utnyttjas av eleverna. Skolans val av arbetssätt bygger på tankar kring normer och värden. I olika temaarbeten ges eleverna tillfälle att lära sig med hjälp av samtal, litteratur, drama, konst, musik och teater. Resultaten från de olika temaarbetena redovisas ibland för alla elever i skolan och för föräldrarna. Detta

läsår har hela skolan arbetat med temat Världsarvet. Vid inspektionstillfället redovisade en grupp, bestående av cirka tjugo elever från årskurs 3–6, en musikal som handlade om hur arbetet vid gruvan kunde te sig ur gruvarbetarnas perspektiv.

Aspebodaskolan har ett antal olika traditioner. Arbetslagen i skolan genomför årligen en skolhajk med övernattning i de olika elevgrupperna. Syftet med skolhajken är att skapa gemensamhet och samhörighet. Andra traditioner är lingonplockardag, skoljogg, friidrottstävlingar, vinterfriluftsdag för hela skolan och fotbollsturnering för årskurserna 5 och 6.

Skolan ansvarar enligt läroplanen för att eleverna når de uppställda målen i grundskolan. Enligt författningarna skall skolan organisera undervisningen med utgångspunkt i såväl läroplanernas mål som de enskilda elevernas förutsättningar och behov. Läroplanen ger tydliga anvisningar om att lärare och elever tillsammans skall planera skolarbetet för att öka elevernas ansvar och delaktighet. Inspektörerna vill påpeka betydelsen av att lärare tillsammans med elever diskuterar hur mål kan omsättas i val av arbetssätt och innehåll i undervisningen. Inspektionen visar att sådana diskussioner sällan förekommer.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Aspebodaskolan har två specialpedagoger. Specialpedagogerna biträder rektorn vid resursfördelningen inom skolan, de ansvarar för dokumentation och utvärdering av arbetet med elever i behov av särskilt stöd och de har tillsammans med rektorn det övergripande ansvaret för dessa elever. Specialpedagogerna fungerar som handledare till arbetslagen och till elevassistenterna och de ansvarar för att elever som befinns vara i behov av särskilt stöd får individuellt anpassat stöd. Specialpedagogernas uppgift är också att tillsammans med klasslärare, elev och förälder upprätta åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd.

För att upptäcka elever med läs- och skrivsvårigheter genomför Aspebodaskolan de för Falu kommun gemensamma proverna, fonologisk test i årskurs 1 och ordkedjeprov i årskurs 4. Vid behov görs även andra prov och utredningar. Elever som inte får godkänt resultat på de nationella proven i årskurs 5 får hjälp och stöd för att kunna uppnå målen. Av kvalitetsredovisningen framgår att skolan är medveten om svårigheterna med att nå ut med information om elevernas kunskapsutveckling till föräldrar och elever.

Specialpedagogerna och rektorn träffas varje vecka för att stämma av skolans verksamhet och diskutera aktuella elevvårdsfrågor. Aspebodaskolan har en elevvårdsgrupp där rektorn, specialpedagogerna, skolsköterskan, kuratorn och distriktets talpedagog ingår. Gruppen träffas varannan vecka. Rektorn, eller den rektorn utser, kallar vid behov till elevvårdskonferens. Vid elevvårdskonferensen deltar vårdnadshavare, rektorn och berörda pedagoger. Vid behov kan skolpsykologen, skolläkaren och personal från Dialogen konsulteras. Dialogen är en öppen verksamhet inom socialtjänsten i Falu kommun. Verksamheten är rådgivande och arbetar förebyggande. En av skolans specialpedagoger har god kontakt med Dialogen och det händer att föräldrar får hjälp och slussas vidare till Dialogen via specialpedagogen. Personal från Dialogen har också varit med på föräldramöten och berättat om sin verksamhet. Inspektörerna bedömer att arbetet med elever i behov av särskilt stöd är av god kvalitet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I Aspebodaskolan utvärderas elevernas lärande med hjälp av de nationella proven i årskurs 5 och med hjälp av diagnostiska prov och andra kunskapsprov. Lärarna för kontinuerligt samtal med eleverna om det dagliga arbetet

Rektorn uppger att det är den enskilde läraren som följer elevernas kunskapsutveckling i vardagen. Om och hur utvecklingen dokumenteras avgörs också av läraren. Något enhetligt system finns inte utan det är upp till varje lärare att bestämma hur elevernas kunskapsutveckling följs och dokumenteras. Inspektörernas bedömning i detta avseende återfinns i avsnitt 1.

Vägledning och utvecklingssamtal

Skolan har utvecklingssamtal med förälder och elev varje termin. Före utvecklingssamtalet svarar alla elever på frågor om hur de trivs i skolan. Vid utvecklingssamtalet får elever och föräldrar information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling och tillsammans kommer man överens om nya mål för eleven. Enligt skolans arbetsplan för utvecklingssamtal ska ämnesplanerna ligga till grund för diskussionen kring elevernas kunskapsutveckling, ämnena matematik, svenska och engelska prioriteras. Utvecklingssamtalet dokumenteras i ett utvecklingskontrakt eller ett åtgärdsprogram som skriv under av elev, förälder och lärare. Åtgärdsprogrammen utvärderas även mellan utvecklingssamtalen. Några föräldrar är missnöjda och menar att åtgärdsprogrammen inte följs upp och att de åtgärder man kommit överens om inte genomförs. Vid skolan pågår ett arbete med att förbättra utvecklingssamtalet och göra informationen till elever och föräldrar tydligare. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över sina rutiner kring åtgärdsprogrammen samt fortsätta sitt arbete med att förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen.

Intervjuerna och samtalen med eleverna visade att elevernas kunskap om målen i de olika ämnena varierar. Vid inspektionen framkom också att det från föräldrahåll finns en viss oro över att eleverna i Aspebodaskolan inte får lära sig lika mycket som elever på andra skolor och att eleverna inte får den kunskap som de har rätt att få. Föräldrarna uppger att de inte har vetskap om skolans kunskapsmål i alla skolämnen och de efterlyser en tydligare presentation av målen. I nuläget känner sig föräldrarna osäkra på vad barnen skall kunna och de vet inte om barnen får tillräckliga kunskaper för att klara de krav som ställs i årskurs 7. Inspektörerna bedömer att skolan bör skapa rutiner så att föräldrar och elever informeras om målen för undervisningen.

Samverkan och öppenhet

Skolans har som mål ge eleverna en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv. Samverkan med den närbelägna kyrkan sker framför allt vid högtider då gemensamma aktiviteter såsom påskvandring och luciafirande anordnas. Prästen har deltagit i skolans krisgrupp. De elever som vill får delta i körverksamhet i kyrkans regi. Kyrkan stöttar skolans språkarbete genom att dela ut böcker till barn i vissa årskurser. Skolan har ett gott samarbete med hembygdsföreningen som årligen anordnar en hembygdsdag för eleverna. Sko-

lan samverkar också med den lokala sportklubben ASK och med räddningstjänsten.

Varje läsår får eleverna i årskurs 5–6 möjlighet till studiebesök på olika arbetsplatser, studiebesöken ordnas i de flesta fall av eleverna själva. Eleverna i årskurs 4 turas om att hjälpa skolans personal med olika arbetsuppgifter och har på detta sätt möjlighet att få en inblick i städ- och kökspersonalens arbetsuppgifter. Då eleverna går i årskurs 1–3 inbjuds föräldrarna att komma till skolan och berätta om sina yrken.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska verksamhet och undervisning är av god kvalitet, men att skolan, enligt ovan, bör utveckla och förbättra arbetsplanen samt skapa rutiner så att föräldrar och elever informeras om målen för undervisningen och om elevernas kunskapsutveckling i de olika skolämnena. Inspektörerna bedömer vidare att det är angeläget för skolan att vidta åtgärder i syfte att ge alla elever förutsättningar att nå målen i samtliga ämnen. Inspektörerna vill påpeka betydelsen av att lärare tillsammans med elever diskuterar hur mål kan omsättas i val av arbetssätt och innehåll i undervisningen.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Aspebodaskolan leds av en rektor. Alla uppgifter som tillhör rektorsfunktionen enligt skolförfattningarna åvilar skolans rektor. Vid inspektionen har även framkommit att det för både föräldrar och elever är tydligt vem som är rektor. Vad gäller rektorns förtrogenhet bedömer inspektörerna att rektorn är förtrogen med den dagliga verksamheten på skolan.

Vid kulturanalysen (tidigare omnämnd i avsnitt 1) framkom det dock att det hos personalen fanns en osäkerhet kring vad som var arbetslagets, specialpedagogernas, rektorns och elevassisternas respektive uppgifter och roller. För att komma till rätta med detta har man nu arbetat fram beskrivningar över de olika personalkategoriernas uppgifter och ansvarsområden.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Kvalitetsredovisningen är ett gemensamt dokument för förskolan, skolan och fritidshemmet. Till grund för kvalitetsredovisningen ligger de olika arbetslagens utvärderingar av verksamheten. Rektorn sammanställer utvärderingarna och utformar kvalitetsredovisningen som till sin struktur bygger på läroplanens målområden och beskriver verksamhetens inriktning inom dessa områden. För varje målområde beskrivs mål – det här vill vi utveckla, åtgärder, resultat, analys och slutsatser. Under rubriken slutsatser beskrivs kommande åtgärder, dessa åtgärder stämmer dock inte alltid med vad som vad som framgått av analysen. Alla lärare är inte heller bekanta med kvalitetsredovisningen. Elever och föräldrar har inte medverkat vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen.

Enligt författningarna skall varje skola upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning är av godtagbar kvalitet och bör förbättras i enlighet med vad som sagts ovan. Inspektörerna vill också

uppmärksamma skolan på förordningen om kvalitetsredovisning i skolan som träder i kraft den 15 augusti 2005. I denna anges bland annat att skolans kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har en god styrning och ledning. Skolans kvalitetsredovisning är av godtagbar kvalitet och bör förbättras.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Aspebodaskolan har god kontroll över att eleverna får den garanterade undervisningstid de enligt författningarna har rätt till. Eleverna från Aspebodaskolan fortsätter efter årskurs 6 sin skolgång vid Västra skolan. Dessa två skolor har tillsammans fördelat undervisningstiden per årskurs, från årskurs 1–9, så att eleverna får den garanterade undervisningstiden för grundskolan. Rektorn vid Aspebodaskolan kontrollerar att klassernas scheman har överenskommet antal veckotimmar.

Under vårterminen i årskurs 5 gör eleverna ett språkval inför årskurs 6. Undervisningen i ett andra språk från årskurs 6 samordnas inom skoldistriktet. Undervisningen för eleverna på Aspebodaskolan sker på Västra skolan.

Vid inspektionen framkom att elevens val integreras i olika temaområden då eleverna kan välja om de vill arbeta med drama, musik, film eller bild. Eleverna får också arbeta med egen forskning vilket innebär att de själva väljer något som de vill lära sig mer om. Vid eget arbete får eleverna bestämma i vilken ordning de vill arbeta med ett antal arbetsuppgifter. Eleverna uppger dock att de inte känner till begreppet elevens val. Inspektörerna bedömer att detta sätt att organisera elevens val inte är acceptabelt.

Enligt grundskoleförordningen skall skolan organisera elevens val så att eleverna erbjuds ett allsidigt urval av ämnen samt kan göra ett självständigt och individuellt val som ger möjlighet till breddning och fördjupning inom ett eller flera ämnen som ligger inom ramen för de nationella kursplanerna.

Föräldrarna får information om vad som händer i skolan via minisamråd, skolsamråd, föräldramöten och via uppskattade veckobrev. Rektorn informerar också om verksamheten via hembrev som skickas ut 2-3 gånger per termin.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgång till utbildning och omsorg är god. Inspektörerna bedömer dock att sättet att organisera elevens val inte uppfyller författningarnas krav.

6. Resurser

Personalresurser, personalens kompetens och kompetensutveckling

Aspebodaskolan har lärare med lärarexamen på alla tjänster, men rektorn uppger att personalomsättningen i arbetslaget med årskurs 3–6 varit hög de senaste åren. Särskilt hårt har de elever som nu går i årskurs 5 drabbats och som fått byta ansvarig lärare varje år.

Resultatet från kulturanalysen utgör ett stöd för planeringen av kompetensutvecklingen. En satsning har gjorts på arbetslagutveckling med syfte att utöka samarbetet mellan olika personalkategorier. Arbetslag F–2 deltog i denna kompetensutveckling och man är överens om att den haft avsedd effekt. Arbetslag F–2 deltar nu i ett skolutvecklingsprojekt inom IKT med pedagogisk handledning och i handledarutbildningen inom ”På lika villkor – jämställdhetsarbete”. Lärarna i arbetslag 3–6 har fått kompetensutveckling i teknik och i utomhuspedagogik med fokus på matematik ”utematte”. Specialpedagogerna har fått kompetensutveckling med fokus på beteendestörningar och datautbildning i Lexia och Stava rätt. En av skolans specialpedagoger har inriktning läs- och skrivutveckling och extra utbildning inom dyslexi/dyskalkyli.

Läromedel och lokaler

Skolans lokaler är delvis anpassade för att kunna ta emot rörelsehindrade elever. Storskolan, den byggnad där årskurs 3–6 har sina lokaler och där biblioteket är inrymt, är dock inte handikappanpassad.

Skolans materiel, läromedel, datorer och annan teknisk utrustning är anpassade för en tidsenlig utbildning och fungerar väl. Inspektörerna bedömer att skolan har den utrustning som behövs för att bedriva undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans tillgång till personella och materiella resurser är god.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Aspebodaskolan övergripande är av godtagbar kvalitet. Olika personalkategorier samarbetar och personalens olika kompetenser utnyttjas i undervisningen. Temaarbeten ger tillfälle till ämnesintegration och till samarbete mellan olika klasser.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Elevernas kunskapsresultat i de nationella proven i svenska, matematik och engelska är goda, men skolan bör arbeta för att förbättra kunskapsresultaten i övriga skolämnen.
- Skolan bör utveckla rutiner för att följa upp och analysera resultatet i samtliga kursplaneämnen och resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med normer och värden.
- Skolan bör förbättra elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.
- Handlingsprogrammet och skolans rutiner för att informera föräldrar i ett tidigt skede vid händelse av kränkande behandling bör förbättras.
- Skolan bör erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet.
- Arbetet i elevrådet bör förbättras.
- Skolans arbetsplan bör förbättras så att det framgår vilka mål skolan arbetar för att uppnå. Det bör även finnas en koppling mellan uppsatta mål och planerade åtgärder.

- Skolan bör informera föräldrar och elever om målen för utbildningen och om elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Berörda föräldrar informeras inte utan dröjsmål vid förekomsten av kränkande behandling (Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. avsnitt 2.4 och 2.8).
- Elevens val anordnas inte enlighet med författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Agneta Gatu-Rehnberg

Bellita Torén